

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

समाजकार्य विशारद (BACHLOR OF SOCIAL WORK) (B.S.W.)

परीक्षा : मे - २०२४

प्रथम सत्र

विषय : सामाजिक शास्त्र : संकल्पना आणि समाजकार्य (25 CP 1.2)

दिनांक : २७/०५/२०२४

गुण: ६०

वेळ: स.१०.०० ते दु. १२.३०

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

(१०)

१. जातिव्यवस्थेचा आर्थिक जीवनावर ----- प्रकारचा प्रभाव असतो.
अ) उत्पादन पद्धती   ब) ग्राहकवाद   क) कर्जबाजारीपणा   ड) वरील सर्व
२. संस्कृती हि ----- निर्मित आहे.
अ) माणूस   नैसर्गिक   क) अ आणि ब दोन्ही   ड) वरीलपैकी काहीही नाही
३. जेव्हा विवाह नंतर वधूला आपले घर सोडावे लागते पण वर आपले घर सोडत नाही अशा निवासाला ----
----- अशा प्रकारचे निवास असे म्हणतात.
अ) मातृस्थानीय निवास   ब) उभयस्थानीय निवास   क) पितृस्थानीय निवास   ड) स्वतंत्र निवास
४. कुटुंब हे ----- वर आधारित असते.
अ) भावना   ब) विश्वास   क) नाते   ड) पालक
५. ----- ह्यांचा मते सामाजिक परावर्तन म्हणजे समाजरचनेत व कार्यात म्हणजेच संघटनेत बदल होणे आहे.
अ) किंग्ज देवीज   ब) हॅरी जॉन्सन   क) अँबर्कॉर्न आणि निमकोफ   ड) मॅक आयहवार आणि पेज
६. ----- मुळे समाजाचे वेगळे पण टिकून राहते.
अ) संस्कृती   ब) प्रथा   क) परंपरा   ड) मूल्ये
७. राष्ट्रीय उत्पदनामध्ये ----- उत्पन्न हि एक अत्यंत महत्वाची संकल्पना आहे.
अ) वैयक्तिक   ब) कुटुंब   क) अ आणि ब दोन्ही   ड) वरीलपैकी काहीही नाही
८. एक पुरुष एका वेळी अनेक स्त्रीशी विवाह करतो अशा विवाहाला ----- असे म्हणतात.
अ) बहुपत्नीविवाह   ब) बहुपत्नीत्व   क) अ आणि ब दोन्ही   ड) वरीलपैकी काहीही नाही
९. ----- च्या मते एक सामाजिक वर्ग सामाजिक स्थानाचा दृष्टीने अन्य वर्गाहून श्रेष्ठ आगर कनिष्ठ असणे हे सामाजिक वर्गाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) अँबर्कॉर्न आणि निमकोफ   ब) मॅक आयहवार आणि पेज   क) हॅरी जॉन्सन   ड) किंग्ज देवीज
१०. जातीने पूर्णपणे प्रभावित झालेल्या ग्रामीण समाजातील स्तर रचना हि ----- च्या आधारावर असते.
अ) जात   ब) वर्ग   क) वर्ग आणि जात   ड) वरीलपैकी काहीही नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(२०)

- 1) जातिव्यवस्थेच्या वैशिष्ट्यांचे सविस्तर वर्णन करा.
- 2) संस्कृतीच्या विविध प्रकारच्या घटकांची यादी करा आणि थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 3) सामाजिक संस्थांचे विविध कार्ये आणि प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

- 4) सामाजिक नियंत्रणाचे महत्त्व सविस्तर सांगा .
- प्र.३ खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (१५)
- 1) समाजीकरण म्हणजे काय? समाजीकरणाची गरज आणि उद्देश सविस्तर लिहा
 २) अंदाजपत्रक म्हणजे काय? अर्थसंकल्पीय धोरणाचे प्रकार आणि महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा .
 3) कल्याणकारी राज्याच्या कार्याचे सविस्तर वर्णन करा .
- प्र.४. टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) (१५)
- 1) भारतीय राज्यघटनेची मुख्य वैशिष्ट्ये .
 2) राष्ट्रीय उत्पन्नावर एक छोटी नोंद लिहा .
 3) बँकिंगची मूलभूत कार्ये .
 4) सामाजिक बदल म्हणजे काय?
 ५) विवाहाचे प्रकार .

Sub : Social Science : Concepts and Social Work (25 CP 1.2)

Instructions: 1) All questions are compulsory

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternative (10)

- The caste system has a ----- type effect on the economic life.
 a) Production methods b) Consumerism c) Indebtedness d) all of the above
- Culture is created by -----.
 a) Man b) Natural c) Both a & b d) none of the above
- When the bride has to leave her home after the marriage but the groom does not leave his home, the accommodation is called ----- type of accommodation.
 a) Matrimonial residence b) Accommodation in two places c) Paternal residence d) Independent accommodation
- Family is based on -----.
 a) Feelings b) Trust c) Relationship d) Parent
- According to ----- social reflection is a change in social structure, work, and in organization.
 a) Kings Devij b) Harry Johnson c) Abkorn and Nimkof d) Mac Ayhwar and Page
- Due to ----- the differences of the society it survives.
 a) Culture b) Custom c) Tradition d) Values
- In National productivity ----- income is a very important concept.
 a) Personal b) family c) both A & B d) None of the above
- A marriage in which a man marries many women at the same time is called -----.
 a) Polyandrous b) Polygamy c) Both a & b d) None of the above
- According to ----- a social class is characterized by being superior or inferior to another class in terms of social position.
 a) Abkorn and Nimkof b) Mac Ayhwar and Page c) Harry Johnson d) Kings Devij
- The stratification of rural society, which was completely influenced by caste, was based on -----.
 a) Caste b) Class c) Class & Caste d) none of the above

Q.2 Answer in brief (Any two) (20)

- 1) Describe in detail characteristics of caste system.

- 2) Enlist different types of elements of culture and explain in brief.
- 3) Elucidate in detail different functions and types of social institutions.
- 4) Explain in detail importance of social control.

Q.3 Answer any one of the following. (Any one) (15)

- 1) What do you mean by socialization? Write in brief need and purpose of socialization
- 2) What do you mean by budget? Explain in brief types & importance of budget policy.
- 3) Describe in detail function of welfare state.

Q.4 Short notes (any three) (15)

- 1) Silent features of constitution of India.
  - 2) Write a short note on national income.
  - 3) Basic functions of banking.
  - 4) Concept of social change?
  - 5) Types of marriage.
-